

Sygn. akt I S 54/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Wołczańska

Sędziowie: SA Ewa Jastrzębska

SA Anna Bohdziewicz (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2014 roku w (...)

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi M. W.

przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w (...)

o stwierdzenie przewlekłości postępowania

w sprawie Sądu Okręgowego w K., sygn. akt XVII RC 487/13

z powództwa M. W.

przeciwko W. W.

o rozwód

postanawia:

- 1) stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w (...), sygn. akt XVII RC 487/13;
- 2) przyznać skarżącemu M. W. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) 3.000 (trzy tysiące) złotych;
- 3) zwrócić skarżącemu M. W. wniesioną opłatę od skargi w wysokości 100 (sto) złotych.

Sygn. akt I S 54/14

UZASADNIENIE

Skarżący M. W. złożył skargę, w której domagał się stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w K., sygn. akt XVII RC 487/13, a nadto przyznania mu sumy pieniężnej w wysokości 3.000 złotych i zasądzenia kosztów postępowania. Uzasadniając swoją skargę wskazał, iż wymieniona sprawa została wszczęta na skutek jego pozwu wniesionego w dniu 25 lutego 2013 r., a termin pierwszej rozprawy został wyznaczony na 17 października 2013 r., przy czym dopiero na tej rozprawie - z uchybieniem terminowi - został rozpoznany wniosek pozwanej o udzielenie zabezpieczenia, zawarty w odpowiedzi na pozew złożonej 8 kwietnia 2013 r.. Termin kolejnej rozprawy został wyznaczony na 14 marca 2014 r.. Na dwa tygodnie przed terminem tej rozprawy powód złożył wniosek o udzielenie mu zabezpieczenia przez uregulowanie jego kontaktów z małoletnimi dziećmi. Wniosek ten nie został rozpoznany na rozprawie, którą odroczone na 7 listopada 2014 r.. Sąd postanowił uzyskać opinię Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno-Konsultacyjnego, od której treści uzależnił rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Skarżący wskazał na zbyt długie okresy między wyznaczanymi terminami posiedzeń, a nadto zaniechanie przez Sąd rozpoznania tak istotnego dla powoda wniosku o uregulowanie kontaktów z małoletnimi dziećmi oraz uchybienie terminom do rozpoznania wniosków o udzielenie zabezpieczenia. Zdaniem skarżącego, w sprawie niewątpliwie doszło do naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, co czyniło zasadnym złożenie skargi i wnioski w niej zawarte.

Uczestnik zgłosił przystąpienie do sprawy i wniósł o oddalenie skargi, ponieważ w sprawie nie występuje zjawisko nieuzasadnionej przewlekłości postępowania. W uzasadnieniu szczegółowo został przedstawiony dotychczasowy tok postępowania w sprawie, terminy i rodzaj podejmowanych czynności. Na tej podstawie uczestnik złożył wnioski przedstawione na wstępie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Skarżący wniósł pozew w dniu 4 marca 2013 r.. Zarządzeniem z tej samej daty pełnomocnik powoda został wezwany do uzupełnienia braków złożonego pełnomocnictwa procesowego. Uzupełnione pełnomocnictwo wpłynęło wraz z pismem pełnomocnika w dniu 9 kwietnia 2013 r.. Natomiast w dniu 22 marca 2013 r. został wyznaczony termin pierwszej rozprawy na dzień 17 października 2013 r., zarządzono doręczenie pozwu pozwanej oraz zlecono przeprowadzenie wywiadu kuratora w miejscu zamieszkania stron. Odpowiedź na pozew wpłynęła w dniu 16 kwietnia 2013 r.. Został w niej zawarty wniosek o udzielenie zabezpieczenia przez zobowiązanie powoda do płacenia alimentów na rzecz małoletnich dzieci stron. Pismem z dnia 5 maja 2013 r. (które wpłynęło do Sądu 8 maja 2013 r.) pozwana podtrzymała swój wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Z kolei pismem z 9 maja 2013 r. (data wpływu do Sądu: 13 maja 2013 r.) powód wniósł o oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Na obu pismach widnieją zarządzenia o włączeniu ich do akt, opatrzone datą 4 czerwca 2013 r.. W tej samej dacie został wyznaczony termin posiedzenia na 21 czerwca 2013 r.. Przed terminem pełnomocnik powoda złożył kolejne pismo, w którym ustosunkował się do wniosku pozwanej o udzielenie zabezpieczenia, a pełnomocnik pozwanej złożył odpowiedź na to pismo. W dniu 17 czerwca 2013 r. wpłynął wywiad kuratora. Przed rozprawą zostały złożone dokumenty w postaci zeznania podatkowego pozwanej za 2012 r. oraz zaświadczenia o zarobkach stron. Na rozprawie w dniu 21 czerwca 2013 r., pomimo podjętej próby, nie doszło do zawarcia ugody między stronami. Sąd postanowił zwrócić się do pracodawcy stron o przesłanie bardziej szczegółowych zaświadczeń o zarobkach, a w związku z tym wniosek o udzielenie zabezpieczenia rozpoznać po nadejściu żądanych zaświadczeń i po przesłuchaniu stron. Strony i pełnomocnicy oświadczyli, iż będą korzystać z urlopu w okresie od połowy lipca do końca sierpnia. Karty wynagrodzeń stron wpłynęły do Sądu w dniu 11 lipca 2013 r.. W dniu 4 października 2013 r. wpłynęło pismo pełnomocnika powoda, zawierające wnioski dowodowe. Z kolei pełnomocnik pozwanej złożył na rozprawie pismo (datowane 15 października 2013 r.) wraz z wnioskami i załącznikami. Na rozprawie w dniu 17 października 2013 r. przesłuchano dwoje z wezwanych świadków (odstąpiono od przesłuchania jednego świadka i jeden świadek się nie stawił), jak również odstąpiono od przesłuchania stron. Termin kolejnej rozprawy wyznaczono na 28 marca 2014 r.. Na rozprawie w dniu 17 października 2013 r. zostało wydane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, którym w części uwzględniono wniosek pozwanej. Na wniosek pełnomocnika powoda sporządzono uzasadnienie wydanego postanowienia, które doręczono 5 listopada 2013 r.. W dniach 4 i 5 listopada 2013 r. wpłynęły pisma stron z dalszymi wnioskami dowodowymi. Natomiast 12 listopada 2013 r. zostało złożone zażalenie powoda na postanowienie z dnia 17 października 2013 r.. W dniu 14 listopada 2013 r. zarządzono doręczenie odpisu zażalenia stronie przeciwnej. W dniu 2 grudnia 2013 r. przedstawiono akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) celem rozpoznania zażalenia. Zażalenie zostało rozpoznane w dniu 12 grudnia 2013 r., a następnie w dniu 10 stycznia 2014 r. akta sprawy zostały zwrócone Sądowi Okręgowemu w (...). W dniu 14 marca 2014 r. wpłynęło pismo powoda o udzielenie mu zabezpieczenia przez uregulowanie jego kontaktów z małoletnimi dziećmi, w tym w okresie Świąt Wielkanocnych (tj. 20-21 kwietnia 2014 r.) oraz w dniu Pierwszej Komunii Świętej syna P. (tj. 11 maja 2014 r.). Odpis tego pisma został doręczony stronie pozwanej na rozprawie w dniu 28 marca 2014 r.. Na termin rozprawy stawilo się 9 świadków. Został przesłuchany jeden z nich. Wobec zastrzeżeń pełnomocnika powoda, co do sposobu protokolowania rozprawy, został przez niego złożony wniosek o nagrywanie przebiegu rozprawy. Wniosek ten został następnie cofnięty. Sąd postanowił odroczyć rozprawę, aby zabezpieczyć salę ze sprawnie działającym sprzętem nagrywającym (w dniu rozprawy nie było możliwości nagrywania

jej przebiegu), a wniosek o udzielenie zabezpieczenia w zakresie kontaktów postanowił rozpoznać po wydaniu opinii przez Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny. Podano stronom informację, że badanie w Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno-Konsultacyjnym odbędzie się 30 kwietnia 2014 r.. Równocześnie termin kolejnej rozprawy wyznaczono na 7 listopada 2014 r.. W dniu 7 kwietnia 2014 r. powód złożył niniejszą skargę. W dniu 11 kwietnia 2014 r. wyznaczono termin posiedzenia na 5 maja 2014 r., celem rozpoznania wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia. We wskazanym dniu wniosek ten został rozpoznany.

Zgodnie z dyspozycją art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) strona jest uprawniona do wniesienia skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia faktycznych i prawnych okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Badając powyższe Sąd w szczególności ocenia terminowość i prawidłowość podejmowanych czynności przedsięwziętych w celu przeprowadzenia i zakończenia postępowania. Dokonując oceny powyższego należy uwzględnić charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 cyt. ustawy).

Skarżący upatruje przewlekłości postępowania przede wszystkim w zbyt długim rozpoznawaniu wniosków o udzielenie zabezpieczenia. Chociaż pierwszy z tych wniosków został złożony przez pozwaną, a nie skarżącego, to należy zwrócić uwagę, iż sprawne rozpoznanie obydwu wniosków leżało w interesie powoda, bowiem wpływały one na ukształtowanie jego obowiązku w zakresie dostarczania środków utrzymania dzieciom oraz sposobu i częstotliwości kontaktowania się z nimi. Należy przyznać rację skarżącemu, że oba wnioski zostały rozpoznane z uchybieniem terminom wynikającym z art. 737 k.p.c.. Zgodnie z przywołanym przepisem wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlega rozpoznaniu bezzwłocznie, nie później niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła się odbyć w terminie miesięcznym od dnia wpływu wniosku. Nie było zasadniczo przeszkody, aby wniosek o udzielenie zabezpieczenia alimentów na dzieci został rozpoznany na posiedzeniu niejawnym. Sąd zdecydował jednak o wyznaczeniu w tym celu rozprawy, lecz bez dochowania miesięcznego terminu. Na rozprawie nie doszło do rozpoznania wniosku, chociaż strony przedstawiły swoje stanowiska w pismach, złożyły dowody na ich poparcie. Nie zostały także przesłuchane. Sąd Okręgowy uznał za konieczne uzyskanie bardziej szczegółowych wykazów zarobków stron, które wpłynęły w dniu 11 lipca 2013 r.. Po tej dacie niewątpliwie doszło do przewlekłości w rozpoznaniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Postanowienie w tym przedmiocie wydano dopiero na rozprawie w dniu 17 października 2013 r., na której także nie przesłuchano stron. Należy zatem uznać, że w tej sytuacji przesłuchanie stron nie było niezbędne dla rozpoznania wniosku, a Sąd Okręgowy już wcześniej dysponował materiałem pozwalającym na wydanie postanowienia. Podobnie z uchybieniem terminu został rozpoznany wniosek powoda o uregulowanie jego kontaktów z dziećmi. Zgodnie z dyspozycją art. 756¹ k.p.c. w sprawach dotyczących kontaktów z dzieckiem Sąd orzeka w przedmiocie zabezpieczenia po przeprowadzeniu rozprawy, chyba że chodzi o wypadek niecierpiący zwłoki. W rozpoznawanej sprawie powód złożył wniosek na dwa tygodnie przed wyznaczoną rozprawą i trudno dopatrzeć się przeszkód w jego rozpoznaniu na rozprawie, przynajmniej w zakresie uregulowania kontaktów w okresie najbliższych Świąt Wielkanocnych oraz zbliżającej się Pierwszej Komunii Świętej syna P.. Sąd postanowił rozpoznać wniosek po wydaniu opinii przez Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny. Można się zgodzić, iż w wielu przypadkach wydana opinia jest pomocna dla właściwego uregulowania kontaktów - w sposób najpełniej uwzględniający dobro dzieci, a ponadto niejako przy okazji przeprowadzania badań jest możliwość podjęcia mediacji między rodzicami, co może nawet zaowocować zgodnym ustaleniem kontaktów. Tym niemniej w rozpoznawanej sprawie po pierwsze: już dużo wcześniej Sąd brał pod uwagę możliwość przeprowadzenia tego dowodu, na co wskazuje postanowienie wydane na rozprawie w dniu 17 października 2013 r., a po wtóre ostatecznie postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydano zanim opinia została przedstawiona Sądowi, co pozwala sądzić, iż w tej sytuacji nie była ona niezbędna. Ustawodawca przewidział terminy instrukcyjne do rozpoznania wniosków o udzielenie zabezpieczenia, aby były one rozpoznawane sprawnie, bez zbędnej zwłoki z uwagi na przedmiot tych

wniosków. Oczywistym jest, iż wnioski w tak istotnych kwestiach jak dostarczenie środków utrzymania dzieciom i uregulowanie kontaktów rodziców z dziećmi nie powinny być rozpoznawane pochopnie, bez wystarczającego rozeznania okoliczności sprawy. Tym niemniej ich rozpoznanie nie może być nadmiernie odsuwane w czasie, gdyż rodzi to dla stron niekorzystne skutki. W tym przypadku chodziło zarówno o zapewnienie małoletnim środków utrzymania, jak również regularnych kontaktów z ojcem. Nie wymaga głębszego uzasadnienia stanowisko, iż najkorzystniejszym rozwiązaniem jest zawsze zgodne regulowanie tych kwestii przez samych małżonków, którzy jako odpowiedzialni rodzice powinni posiadać najpełniejszą wiedzę o potrzebach tak emocjonalnych, jak materialnych dzieci. Jednakże w sytuacji, kiedy takie porozumienie nie jest możliwe, pojawia się konieczność ingerencji Sądu, który winien dołożyć starań do sprawnego rozwiązania tych kwestii. W niniejszej sprawie rozpoznanie wniosków nastąpiło ze zwłoką, której nie można uzasadnić koniecznością uprzedniego wyjaśnienia wielu okoliczności faktycznych i prawnych. Pewne zastrzeżenia musi także budzić wyznaczanie terminów planowanych rozpraw w odstępach półrocznych (w marcu wyznaczono rozprawę na październik, którą z kolei odroczone na marzec następnego roku, a kolejną rozprawę wyznaczono na listopad 2014 r.). Uczestnik w złożonej odpowiedzi na skargę nie wskazał żadnych przyczyn, które usprawiedliwiałyby ten stan rzeczy. Postępowanie w sprawie trwa ponad rok, a pozostało jeszcze do przeprowadzenia wiele dowodów (w tym dowód z przesłuchania wielu świadków).

Wobec powyższego skargę należało uznać za uzasadnioną, co skutkowało stwierdzeniem wystąpienia przewlekłości w okresach wskazanych w uzasadnieniu postanowienia. Dlatego też postanowiono o przyznaniu skarżącemu sumy pieniężnej w żądanej przez niego wysokości, zgodnie z dyspozycją art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.). W ocenie Sądu Apelacyjnego przyznana suma jest adekwatna do długości okresu stwierdzonej przewlekłości oraz znaczenia rozpatrywanych wniosków dla strony. W związku z uwzględnieniem skargi, wniesiona przez skarżącego opłata podlega zwrotowi zgodnie z art. 17 ust. 3 cyt. ustawy.